

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

TAS® 33 Pelnas, tenkantis vienai akcijai

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

33-IASIS TARPTAUTINIS APSKAITOS STANDARTAS „Pelnas, tenkantis vienai akcijai“

Pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra dažniausiai naudojamas rodiklis, skirtas įvertinti ūkio subjekto finansinius rezultatus skirtingais laikotarpiais ir palyginti įvairių ūkio subjektų finansinius rezultatus. 33-iasis tarptautinis apskaitos standartas (toliau – TAS) „Pelnas, tenkantis vienai akcijai“ daugiausia dėmesio skiria tam, kaip apskaičiuojamas ūkio subjekto pelnas, tenkantis vienai akcijai, ir kaip jis atskleidžiamas finansinėse ataskaitose.

TAIKYMO SRITIS

Ūkio subjektai, kurių akcijomis prekiaujama viešojoje rinkoje ir kurie bando išleisti akcijas viešojoje rinkoje, turėtų taikyti 33-ąjį TAS atskiroms, individualioms ir konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms (33-iasis TAS, 2 straipsnis). Jei ūkio subjektas pateikia ir konsoliduotas, ir individualias finansines ataskaitas, pagal šį standartą reikalaujama atskleidimą reikia pateikti tik remiantis konsoliduota informacija (33-iasis TAS, 4 straipsnis).

PAGRINDINĖS APIBRĖŽTYS

Norint suprasti 33-ąjį TAS, būtina žinoti sąvokų „pelno, tenkančio vienai akcijai, sumažinimas“, „pelno, tenkančio vienai akcijai, padidinimas“ reikšmes ir skirtumą tarp paprastųjų akcijų ir potencialių paprastųjų akcijų.

Paprastoji akcija yra nuosavybės priemonė, kuri yra žemiau visų kitų nuosavybės priemonių klasių. Paprastųjų akcijų turėtojai turi teisę balsuoti ūkio subjekto akcininkų susirinkime, o dividendus iš pelno gauna tik po to, kai kitų rūšių akcijų (pvz., privilegijuotųjų akcijų) turėtojai gauna savo dividendus.

Potencialioji paprastoji akcija yra finansinė priemonė arba kita sutartis, kuri gali suteikti jos turėtojui teisę į paprastąsias akcijas (33-iasis TAS, 5 straipsnis). Pavyzdžiui (33-iasis TAS, 7 straipsnis):

- a) konvertuojamosios priemonės;
- b) pasirinkimo sandoriai ir varantai;
- c) sutartys, suteikiančios teisę pirkti ūkio subjekto akcijas.

Pelno, tenkančio vienai akcijai, sumažinimas gali būti apibrėžtas kaip pelno, tenkančio vienai akcijai, mažinimas arba nuostolių, tenkančių vienai akcijai, didinimas, darant prielaidą, kad potencialios paprastosios akcijos konvertuojamos į paprastąsias akcijas.

Pelno, tenkančio vienai akcijai, padidinimas reiškia pelno, tenkančio vienai akcijai, didinimą arba nuostolio, tenkančio vienai akcijai, mažinimą, darant prielaidą, kad potencialios paprastosios akcijos konvertuojamos į paprastąsias akcijas.

VERTINIMAS

33-ajame TAS aptariami du skirtingi pelno, tenkančio vienai akcijai, apibrėžimai, t. y., pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai ir sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai. Pelno dydis, apskaičiuotas atsižvelgiant į neapmokėtų paprastųjų ūkio subjekto akcijų skaičių, vadinamas pagrindiniu pelnu, tenkančiu vienai akcijai. Pelnas, tenkantis vienai akcijai, apskaičiuotas įvertinus ir apyvartoje išleistas paprastąsias akcijas ir potencialias paprastąsias akcijas, vadinamas sumažintu pelnu, tenkančiu vienai akcijai.

Pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai, gali būti apskaičiuojamas taip:

Grynasis pelnas arba nuostolis per laikotarpį, priskirtinas paprastosios nuosavybės turėtojams

Vidutinis paprastųjų akcijų skaičius per laikotarpį

Būtina žinoti, į ką atsižvelgti apskaičiuojant grynąjį pelną arba nuostolį ir vidutinį paprastųjų akcijų skaičių per laikotarpį, norint apskaičiuoti pagrindinį pelną, tenkantį vienai akcijai.

1. Skaičiuojant laikotarpio grynąjį pelną arba nuostolį, priskirtiną paprastosios nuosavybės turėtojams, privilegijuotųjų akcijų sumos atskaičius mokesčius turėtų būti atimamos iš patronuojančiam ūkio subjektui priskirtino tęstinės veiklos pelno arba nuostolių.
2. Skaičiuojant vidutinį paprastųjų akcijų skaičių, reikia atsižvelgti į visas paprastasias ūkio subjekto akcijas per laikotarpį. Per laikotarpį ūkio subjektas galėjo išleisti arba supirkti paprastasias akcijas. Naujai išleistos akcijos dauginamos iš svartinio laiko rodiklio ir pridamos prie apyvartoje esančių paprastųjų akcijų. Jei ūkio subjektas išpirko akcijas, šiuo atveju, išpirktos akcijos padauginamos iš svartinio laiko rodiklio ir atimamos iš apyvartoje esančių paprastųjų akcijų. Taip koreguojamas pradžioje išleistų akcijų skaičius; kitaip tariant, apskaičiuojamas vidutinis paprastųjų akcijų skaičius.

Svertinį laiko rodiklį galima apskaičiuoti taip:

Dienų, kurias paprastosios akcijos yra apyvartoje per laikotarpį, skaičius

Bendras dienų skaičius per metus

Jei ūkio subjektas išleidžia akcijas už pinigus ar gautinas sumas, skaičiuojant svertinį laiko rodiklį atsižvelgiama į dienos gautiną atlygį (33-iasis TAS, 21 straipsnis).

1 PAVYZDYS

2022 m. sausio 1 d. įmonė „Baltas“ turi 5 000 000 PV* nuosavybės ir 5 000 000 akcijų. 2022 m. liepos 1 d. įmonė išleido 1 000 000 naujų akcijų, o bendra jos nuosavybė dabar yra 6 000 000 PV. 2022 m. gruodžio 1 d. įmonė „Baltas“ išpirko 120 000 akcijų.

Įmonės „Baltas“ pelnas, priskirtinas paprastiesiems akcininkams, 2021 m. buvo 1 000 000 PV, o 2022 m. – 1 045 000 PV.

1 lentelė. Akcijų skaičiaus svartinio vidurkio apskaičiavimas

Data	Mėnesių skaičius (laiko proporcija) (a)	Akcijų skaičius (b)	Koreguotas akcijų skaičius (a x b)
2022 m. sausio 1 d.	12/12	5 000 000	5 000 000
2022 m. liepos 1 d.	6/12	1 000 000	500 000
2022 m. gruodžio 1 d.	1/12	-120 000	-10 000
Akcijų skaičiaus svartinis vidurkis			5 490 000

Kaip matyti pavyzdyje, 2022 m. liepos 1 d. įmonė „Baltas“ išleido 1 000 000 akcijų. Šios akcijos apyvartoje išbuvo šešis mėnesius. Šių akcijų svartinis laiko rodiklis yra 6/12. Koreguotas šių akcijų skaičius yra $1\,000\,000 \times (6/12) = 500\,000$. Ši suma turėtų būti pridama prie apskaičiuoto koreguoto akcijų skaičiaus. 2022 m. gruodžio 1 d. įmonė išpirko 120 000 akcijų. Šių akcijų svartinis laiko rodiklis yra 1/12. Koreguotas šių akcijų skaičius apskaičiuojamas $120\,000 \times (1/12) = 10\,000$. Šios sumos nereikia įtraukti skaičiuojant koreguotą akcijų skaičių. Akcijų skaičiaus svartinis vidurkis yra 5 490 000.

* PV – piniginiai vienetai

2 lentelė. Pagrindinio pelno, tenkančio vienai akcijai, apskaičiavimas

Data	2021 m. gruodžio 31 d.	2022 m. gruodžio 31 d.
Pelnas, priskirtinas paprastajam akcininkui, PV (c)	1 000 000	1 045 000
Koreguotas akcijų skaičius (d)	5 000 000	5 490 000
Pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai, PV (c/d)	0,2	0,19

Kartais ūkio subjektai išleidžia akcijas (arba sumažina paprastųjų akcijų skaičių) nekeičiant išteklių. Pavyzdžiui, kai išleidžiamos papildomos akcijos, bendri ūkio subjekto ištekliai nesikeičia, tačiau keičiasi bendras akcijų skaičius. Šiuo atveju laikotarpių palyginimas netenka prasmės. Kad būtų galima palyginti, pelnas, tenkantis vienai akcijai, turi būti koreguojamas pagal anksčiausio pateikto laikotarpio pradžią, neatsižvelgiant į faktinę išleidimo datą (33-iasis TAS, 27-28 straipsniai).

2 PAVYZDYS

2022 m. sausio 1 d. įmonė „Oranžinis“ turi 5 000 000 PV nuosavybės ir 5 000 000 akcijų. 2022 m. liepos 1 d. įmonė, naudodama pinigų atsargas, išleido 1 000 000 naujų papildomų akcijų.

Įmonės „Oranžinis“ pelnas, priskirtinas paprastiesiems akcininkams, 2021 m. buvo 1 000 000 PV, o 2022 m. – 1 045 000 PV.

Šiuo atveju laikoma, kad naujai išleistos papildomos akcijos cirkuliuoja ankstesnio laikotarpio pradžioje.

3 lentelė. Pelno, tenkančio vienai akcijai, apskaičiavimas

Data	2021 m. gruodžio 31 d.	2022 m. gruodžio 31 d.
Pelnas, priskirtinas paprastajam akcininkui, PV (c)	1 000 000	1 045 000
Koreguotas akcijų skaičius (d)	6 000 000	6 000 000
Pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai, PV (c/d)	0,167	0,174

Pagal 33-ąjį TAS, ūkio subjektai savo finansinėse ataskaitose turėtų pateikti ir pagrindinį pelną, tenkantį vienai akcijai, ir sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai. Pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai, išreiškia, kiek ūkio subjektas iš tikrųjų uždirba už vieną akciją. Tuo tarpu sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, suteikia finansinių ataskaitų vartotojams galimybę matyti ūkio subjekto ateitį. Ūkio subjekto potencialių paprastųjų akcijų buvimas rodo tikimybę, kad ateityje akcijų skaičius padidės. Šios galimybės realizavimas turės įtakos einamuoju laikotarpiu partnerystės lygiui rodiklio mažėjimui laikantiems akcijas. Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, suteikia informacijos apie tai, kiek pelno, tenkančio vienai akcijai, būtų, jei potencialios paprastosios akcijos būtų konvertuotos į paprastąsias akcijas. Kadangi skaičiuojant sumažinto pelno dalį, atsižvelgiama į potencialias paprastąsias akcijas.

Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, taip pat apskaičiuojamas paskirstant pelną arba nuostolus paprastosioms akcijoms, padalijus iš paprastųjų akcijų skaičiaus. Tačiau atliekant šį skaičiavimą, ir skaitiklis, ir vardiklis turėtų būti koreguojami atsižvelgiant į potencialių paprastųjų akcijų poveikį. Skaičiuojant sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, patronuojančio ūkio subjekto paprastosios nuosavybės turėtojams priskirtinas tęstinės veiklos pelnas arba nuostolis, koreguojamas atsižvelgiant į šių elementų poveikį atskaičius mokesčiu (33-iasis TAS, 33 straipsnis):

- Pridedami dividendai, mokami už potencialias paprastas akcijas, turinčias mažinantį poveikį.
- Pridedamos pripažintos palūkanos, susijusios su potencialiomis paprastosiomis akcijomis, turinčiomis mažinantį poveikį.
- Pridedamos arba atimamos visos pajamos arba sąnaudos, atsirandančios konvertuojant potencialias paprastas akcijas, turinčias mažinantį poveikį.

Be to, akcijų skaičius, naudojamas apskaičiuoti sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai (vardiklis), yra lygus paprastųjų akcijų skaičiaus svertiniam vidurkiui, pridėjus akcijų skaičių, kuris būtų išleistas, jei potencialiai mažinančios akcijos būtų konvertuotos į paprastas akcijas, svertiniam vidurkiui.

Potencialios paprastosios akcijos gali turėti mažinantį arba didinantį poveikį pelnui, tenkančiam vienai akcijai. Tik tuo atveju, jei potencialios akcijos turi mažinantį poveikį pelnui, tenkančiam vienai akcijai, kitaip tariant, potencialių paprastųjų akcijų buvimas sumažina pelną, tenkantį vienai akcijai, arba padidina nuostolį, tenkantį vienai akcijai, jie apima sumažinto pelno, tenkančio vienai akcijai, apskaičiavimą (33-iasis TAS, 43 straipsnis). Tokiu būdu finansinių ataskaitų vartotojai yra informuojami apie galimus nepageidaujamus įvykius, susijusius su pelnu, tenkančiu vienai akcijai.

Potencialių paprastųjų akcijų pavyzdžiai yra (33-iasis TAS, 7 straipsnis):

- a) finansiniai įsipareigojimai arba nuosavybės priemonės, įskaitant privilegijuotąsias akcijas, kurios konvertuojamos į paprastas akcijas;
- b) pasirinkimo sandoriai ir varantai;
- c) akcijos, kurios būtų išleistos įvykdžius sąlygas, nustatytas pagal sutartis įformintus susitarimus.

Pasirinkimo sandoriai

Akcijų pasirinkimo sandoriai – tai finansinės sutartys, suteikiančios turėtojui teisę pirkti arba parduoti tam tikrą akciją už nurodytą kainą per tam tikrą laikotarpį arba jo pabaigoje. Pardavimo pasirinkimo sandoris suteikia turėtojui teisę parduoti tam tikrą akciją už tam tikrą kainą per tam tikrą laikotarpį arba tam tikro laikotarpio pabaigoje, o pirkimo pasirinkimo sandoris suteikia turėtojui teisę nusipirkti tam tikrą akciją už tam tikrą kainą per tam tikrą laikotarpį, tam tikru laikotarpiu arba tokio laikotarpio pabaigoje.

Kol pirkimo pasirinkimo sandoriuose nustatyta kaina yra žemesnė už rinkos kainą, pasirinkimo sandorio naudojimas yra naudingas turėtojui, o pasirinkimo sandorio panaudojimas sumažins pelną, tenkantį vienai akcijai.

3 PAVYZDYS

Įmonė „Mėlynas“ per 3 metus pardavė 10 000 akcijų pasirinkimo sandorių už 3 PV. Akcijų pasirinkimo sandoriai buvo parduoti 2022 m. sausio 1 d.

Jei vidutinė įmonės „Mėlynas“ akcijos rinkos kaina 2022 m. būtų 2 PV, šis pasirinkimo sandoris turėtojui būtų nepalankus. Jei pasirinkimo sandoris panaudotas, atsirastų padidinimo poveikis.

Jei vidutinė įmonės „Mėlynas“ akcijos rinkos kaina 2022 m. būtų 4 PV, šis pasirinkimo sandoris turėtojui būtų palankus. Jei pasirinkimo sandoris panaudotas, atsirastų sumažinimo poveikis.

Kai ūkio subjektas apskaičiuoja sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, daroma prielaida, kad sumažinimo pasirinkimo sandoriai yra panaudoti. Skaičiuojant pasirinkimo sandorių sumažinantį poveikį, laikoma, kad pasirinkimo sandoriai, išleisti ankstesniais laikotarpiais ir dar nepasibaigęs, buvo panaudoti laikotarpio pradžioje. Panašiai, dabartiniu laikotarpiu išleisti pasirinkimo sandoriai laikomi panaudotais laikotarpio pradžioje.

Skaičiuojant sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai:

- Apskaičiuojamos pajamos, gaunamos pasinaudojus pasirinkimo sandoriais.
- Šios pajamos atitiks akcijų skaičių, jei paprastosios akcijos bus perkamos už vidutinę rinkos kainą. Šios akcijos turi didinantį poveikį.
- Skirtumas tarp akcijų pasirinkimo sandorių ir akcijų, turinčių didinantį poveikį, laikomas paprastųjų akcijų išleidimu be atlygio. Į šias akcijas atsižvelgiama apskaičiuojant sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai.

4 PAVYZDYS

Įmonė „Geltona“ turi 100 000 paprastųjų akcijų. 2020 m. gegužės 1 d. įmonė „Geltona“ išleido ir per 3 metus pardavė 10 000 akcijų pasirinkimo sandorių už 3 PV. Vidutinė įmonės „Geltona“ akcijų rinkos kaina 2021 m. yra 4 PV. Įmonės „Geltona“ pelnas, priskirtinas paprastiesiems acnininkams, 2021 m. buvo 100 000 PV.

Šie akcijų pasirinkimo sandoriai turi mažinantį poveikį, nes vidutinė rinkos kaina (4 PV) yra didesnė už pasirinkimo sandorio panaudojimo kainą.

Tokiu atveju, pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai yra 1 PV (100 000 / 100 000).

Skaičiuojant sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai, reikia atsižvelgti į pasirinkimo sandorių (potencialių paprastųjų akcijų) poveikį.

Pasirinkimo sandorių panaudojimo pajamos yra 30 000 PV (10 000 x 3).

Paprastųjų akcijų, kurias galima įsigyti iš rinkos už vidutinę rinkos kainą, pasinaudojus pasirinkimo sandoriu, skaičius yra 7 500 (30 000 / 4). Šios akcijos turi padidinimo poveikį ir į jas neatsižvelgiama skaičiuojant sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai.

$10\,000 - 7\,500 = 2\,500$ akcijų bus laikoma paprastųjų akcijų išleidimu be atlygio. Į juos atsižvelgiama skaičiuojant praskiestą sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai.

Šiuo atveju sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 0,976 PV (100 000 / (100 000 + 2 500)).

Konvertuojamosios priemonės

Jei verslui priklauso konvertuojamosios priemonės, tokios kaip konvertuojamos obligacijos ir konvertuojamos privilegijuotosios akcijos, į šias priemones taip pat reikėtų atsižvelgti skaičiuojant sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai. Konvertuojamos obligacijos yra finansinės priemonės, suteikiančios turėtojiui teisę tam tikrą laiką konvertuoti savo obligacijas į akcijas. Tie, kurie turi šias finansines priemones, gauna naudos iš obligacijų palūkanų pajamingumo ir, norintys, gali iškeisti obligacijas į akcijas (šiuo atžvilgiu jos yra naudingos, jei akcijų kaina kyla). Skaičiuojant sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai, prie pelno reikia pridėti už obligacijas sumokėtų palūkanų vertę atskaičius mokesčius.

Privilegijuotosios konvertuojamos akcijos turi pirmenybę prieš paprastas akcijas gaunant dividendus. Kitaip tariant, kai ūkio subjektas turi laikotarpio pelno, dividendai pirmiausia mokami privilegijuotųjų akcijų turėtojams. Šie išmokėti dividendai atimami iš laikotarpio pelno po to, kai tie dividendai buvo išmokėti paprastųjų akcijų turėtojams iš likusio pelno skaičiaus. Skaičiuojant sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai, dividendai, išmokėti už privilegijuotąsias akcijas, turėtų būti pridedami prie pelno arba nuostolių, priskirtinų paprastosios nuosavybės turėtojams. Be to, reikėtų atsižvelgti į paprastųjų akcijų skaičiaus padidėjimą dėl privilegijuotųjų akcijų konvertavimo į paprastas akcijas. Skaičiuojant paprastųjų akcijų, atsirandančių konvertuojant konvertuojamąsias priemones, skaičių, atsižvelgiama į svertinį laiko rodiklį.

5 PAVYZDYS

Įmonė „Raudona“ turi 100 000 paprastųjų akcijų. 2020 m. gegužės 1 d. įmonė „Raudona“ išleido ir pardavė 10 000 konvertuojamųjų obligacijų. Obligacija gali būti konvertuojama į šešias paprastas akcijas. 2022 m. už konvertuojamas obligacijas buvo sumokėtos 20 000 PV vertės palūkanos. Įmonė „Raudona“ 2022 m. uždirbo 100 000 PV pelno. Pelno mokesčio tarifas yra 20 %.

Pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 1 PV ($100\,000 / 100\,000$).

Už obligacijas sumokėtų palūkanų vertė atskaičius mokesčius yra 16 000 PV ($20\,000 \times (1 - 0,2)$).

Potencialių akcijų svertinis vidurkis yra 40 000 ($10\,000 \times 6 \times (8/12)$).

Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 0,83 PV ($(100\,000 + 16\,000) / (100\,000 + 40\,000)$).

Neapibrėžtai išleistinos akcijos

Neapibrėžtai išleistinos akcijos – tai akcijos, kurios bus išleidžiamos nemokamai arba už mažą kainą, jeigu bus įvykdytos neapibrėžtai išleistinų akcijų sutartyje nurodytos sąlygos. Neapibrėžtai išleistinų akcijų sutartyje gali būti tokie veiksniai kaip tam tikros pardavimo apimtys realizavimas, tam tikros sumos pelno gavimas ir pan.

Apskaičiuojant pagrindinį pelną, tenkantį vienai akcijai, į neapibrėžtai išleistinas akcijas atsižvelgiama tik tada, kai įvykdoma atitinkama sąlyga. Jei sąlyga yra susijusi su būsimais laikotarpiais, į ją neatsižvelgiama apskaičiuojant pagrindinį pelną, tenkantį vienai akcijai. Skaičiuojant sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, neapibrėžtai išleidžiamos paprastosios akcijos įtraukiamos į skaičiavimą, jei sąlyga yra įvykdoma einamuoju laikotarpiu, net jei ji susijusi su būsimais laikotarpiais. Jei neapibrėžtai išleistinų paprastųjų akcijų sutartis sudaryta ankstesniu laikotarpiu, apskaičiuojant einamojo laikotarpio sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, laikoma, kad neapibrėžtai išleistinos paprastosios akcijos egzistavo nuo ataskaitinio laikotarpio pradžios. Jei neapibrėžtai išleistinų akcijų sutartis sudaroma einamuoju laikotarpiu, laikoma, kad neapibrėžtai išleistinos akcijos egzistuoja sutarties sudarymo dieną.

6 PAVYZDYS

Įmonė „Juoda“ turi neapibrėžtai išleistinų akcijų sutartį, kurioje nurodyta, kad 1 % laikotarpio pelno bus paskirstytas įmonės vadovams, jei grynasis pelnas viršys 500 000 PV. Šis susitarimas buvo sudarytas 2020 m. dešimties metų laikotarpiui. 2021 m. pabaigoje įmonė uždirbo 600 000 PV pelno. 2021 m. įmonė turi 100 000 paprastųjų akcijų. Vidutinė paprastųjų akcijų rinkos kaina 2021 m. yra 2 PV.

Pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 6 PV ($600\,000 / 100\,000$).

Vadovams išdalinamų akcijų skaičius – 3 000 ($(600\,000 \times 0,01) / 2$).

Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 5,82 PV ($600\,000 / (100\,000 + 3\,000)$).

Ūkio subjektas visų pateiktų laikotarpių bendrųjų pajamų ataskaitoje turi pateikti šią informaciją:

- Pagrindinis ir sumažintas pelnas arba nuostolis, tenkantis vienai akcijai, iš tęstinės veiklos, priskirtinas patronuojančio ūkio subjekto paprastosios nuosavybės turėtojams.
- Pelnas, tenkantis vienai akcijai, pateikiamas už kiekvieną laikotarpį, už kurį pateikiama bendrųjų pajamų ataskaita.

Jei ūkio subjektas turi nutrauktą veiklą, jis taip pat turėtų pateikti pagrindinį pelną, tenkantį vienai akcijai, ir sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, kaip pelną arba nuostolį iš nutrauktos veiklos.

ATSKLEIDIMAS

Pagrindinio ir sumažinto pelno, tenkančio vienai akcijai, sumos turi būti pateikti bendrųjų pajamų ataskaitoje. Pastabose ūkio subjektas turėtų pateikti informaciją apie tai, kaip buvo gautos šios sumos. Šiame kontekste būtina paaiškinti, kaip skaičiuojant pelną, tenkantį vienai akcijai, apskaičiuojamos trupmenos skaitiklio ir vardiklio sumos.

Be to, jei yra finansinių priemonių, į kurias neatsižvelgiama apskaičiuojant sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, nes jos neturėjo mažinančio poveikio einamuoju laikotarpiu, jos turėtų būti nurodytos išnašose. Taigi, finansinių ataskaitų vartotojai yra informuojami apie priemones, kurios ateityje gali sumažinti pelną, tenkantį vienai akcijai.

7 PAVYZDYS

2022 m. sausio 1 d. įmonė „Vaivorykštė“ turi 200 000 PV nuosavybės ir 200 000 akcijų.

Per 4 metus įmonė pardavė 500 akcijų pasirinkimo sandorių už 2 PV. Akcijų pasirinkimo sandoriai parduoti 2022 m. vasario 1 d.

Pagal įmonės neapibrėžtai išleistinų akcijų sutartį, 2 % pelno bus paskirstyta vadovams, jei grynasis pelnas viršys 100 000 PV.

2022 m. lapkričio 1 d. įmonė pardavė 1 500 konvertuojamųjų obligacijų. Obligacija gali būti konvertuojama į 3 paprastas akcijas. 2022 m. už konvertuojamas obligacijas buvo sumokėtos 5 000 PV vertės palūkanos. Pelno mokesčio tarifas yra 20 %.

Vidutinė rinkos kaina yra 4 PV 2022 m.

Įmonės laikotarpio pelnas yra 300 000 PV.

SPRENDIMAS

Pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 1,5 PV ($300\,000 / 200\,000$).

Pasirinkimo sandoriai

Pajamos iš pasirinkimo sandorių panaudojimo yra 1 000 PV (500×2).

Paprastųjų akcijų, kurias galima įsigyti rinkoje už vidutinę rinkos kainą, skaičius yra 250 ($1000 / 4$). Šios akcijos turi didinantį poveikį. Skaičiuojant pelną, tenkantį vienai akcijai, reikia atsižvelgti į 750 ($1\,000 - 250$) akcijų.

Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 1,49 ($300\,000 / (200\,000 + 750)$). Skaičiuojant sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, reikia atsižvelgti į pasirinkimo galimybes. Norint, kad pagrindinis pelnas, tenkantis vienai akcijai (1,5), būtų didesnis už sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai (1,49), skaičiuojant sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, reikia atsižvelgti į pasirinkimo sandorius.

Neapibrėžtai išleistinos akcijos

Vadovams išdalinamų akcijų skaičius – 1500 ($((300\,000 \times 0,02) / 4)$).

Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 1,48 PV ($300\,000 / (200\,750 + 1\,500)$). Išleidus neapibrėžtai išleistiną akciją, sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, sumažėjo nuo 1,4 iki 1,48. Taigi apskaičiuojant sumažintą pelną, tenkantį vienai akcijai, reikėtų atsižvelgti į neapibrėžtai išleistinas akcijas.

Konvertuojamos obligacijos

Už obligacijas sumokėtų palūkanų vertė atskaičius mokesčius yra 4 000 PV ($5\,000 (1 - 0,2)$).

Akcijų skaičiaus svertinis vidurkis yra 750 ($1500 \times 3 \times (2/12)$).

Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra 1,497 PV ($(300\,000 + 4\,000) / (202\,250 + 750)$). Išleidus konvertuojamąsias obligacijas, sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, padidėjo nuo 1,48 iki 1,497. Taigi, apskaičiuojant sumažintą pelną, tenkanti vienai akcijai, į konvertuojamąsias obligacijas atsižvelgti nereikia.